

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XXXIX):

Chestia colonizărilor și românimea - maghiarii din apus și cei din răsărit! -  
stabilirea adevărului istoric față de Iancu!

**În Ardeal, limba română ... limbă internațională**

**Ferencz Kossuth**  
1841  
1914



chestia  
colonizărilor

**Poporul român ține  
mortiș la limba sa,  
ear' Maghiarul este  
atât de ușor aplicat  
să vorbească în limbi  
străine, încât în  
comunele mixte și  
Maghiarii vorbesc  
românește ...**

**Din deosebirile  
mari care erau  
între «Maghiarii  
din apus și  
cei din răsărit»  
au rezultat și  
vor rezulta încă  
mari frământări  
sociale și politice**

**1828  
1902**  
dr. Ioan Rațiu



**Fac un apel călduros către toți românii  
să nu se lase terorizați, ci să-și țină de  
cea mai sfântă dorință cu puteri unite  
a duce la îndeplinire ridicarea unui  
monument lui Avram Iancu, care ...  
să vestească lumii faptele mărețe ale  
eroului libertății și recunoștința unui  
popor, trezit prin acest erou din  
somnul cel de moarte**

**1865  
1934**  
av. Ștefan  
Cicio-Pop



**românimea periculoasă prin calitățile sale...**

În “Tribuna” din 10 august 1902 era publicată scrisoarea dr. Ștefan Cicio Pop: «Eu am primit apărarea înaintea Tribunalului din Alba Iulia ...: pentru stabilirea adevărului istoric față de Iancu, pentru a dovedi că nimeni nu s-a atins de fondul Iancu, pentru a hotărî pe români să nu abandoneze lupta în ce privește construirea unui monument lui Iancu. (...) Fac un apel călduros către toți românii să nu se lase terorizați, ci să-și țină de cea mai sfântă dorință cu puteri unite a duce la îndeplinire ridicarea unui monument lui Avram Iancu, care *aere perennius* să vestească lumii faptele mărețe ale eroului libertății, și recunoștința unui popor, trezit prin acest erou din somnul cel de moarte.»

Președintele Partidului Național al Românilor din Transilvania, dr. Ioan Rațiu, cunoștea bine politica internă a imperiului cunoscând - încă din temnița din Seghedin - deosebirile mari care erau între «Maghiarii din apus și cei din răsărit, între metropola catolică Alba Regală (Székes-Fehérvár) și Dobrițin, poreclit Roma calvină. Catolicii arată că tot ce a avut națiunea maghiară mai bun, mai scump, mai dinastic, mai creștin, s'a născut și s'a făcut dincolo de Dunăre. Acolo e patria eroului de la Szigetvár Zrini Miklós; acolo s'au născut marii scriitori Vörösmarty Mihály și Kisfaludi Sándor; tot de acolo e „cel mai mare Maghiar”, contele Széchenyi István, precum și „Înțeleptul patriei” Deák Ferencz. – Din contră, în metropola calvinismului maghiar, la Dobrițin, s'a proclamat

independența Ungariei și detronarea dinastiei de Habsburg. Acolo e venerat ca un sfânt „desrobitorul” Kossuth Lajos, iar fiul acestuia, Ferencz e purtat în triumf prin toate centrele de pe Pustă și, în câte un loc, ca la Czegléd, se vorbește chiar cu jind despre timpurile când regii Ungariei se alegeau liber. La rândul lor, Ungurii calvini încă se laudă nu numai cu religia lor, care e „religie ungurească”, ci și cu atâtea mari valori artistice și literare, cu care au îmbogățit nu numai patrimoniul național, ci și cel universal. Astfel de nume sunt ale poezilor Arany János, Tompa Mihály și Petőfi Sándor. **Din aceste deosebiri mari au rezultat și vor rezulta încă mari frământări sociale și politice.»**

În 1877, ungurii nu l-au uitat pe revoluționarul Lajos Kossuth, 100 de cetățeni din Cegléd întâlnindu-se cu acesta - lângă Torino - și rugându-l să se întoarcă în patrie. După refuzul primit, ei au comemorat anual întâlnirea, iar când guvernul ungar i-a retras cetățenia maghiară (în 1889), mulți unguri au cerut destituirea primului ministru Coloman Tisza. Poporul maghiar a păstrat vie amintirea marelui revoluționar, după moartea acestuia (în Torino - 20 martie 1894), fiind înmormântat cu funeralii naționale la Budapesta. Fiul său, Ferencz Kossuth a preluat ștafeta ideilor politice ale tatălui, activând politic în Ungaria, prin înființarea Partidului Independenței.

La cumpăna dintre secole, în “**Tribuna**” nr. 11/16-28 ian.1900, în contextul campaniei colonizării Transilvaniei pentru creșterea populației maghiare, Ferencz Kossuth preciza într-un articol preluat din publicația „**Egyetértés**”: «Foarte corect procede ministrul Darányi, că se ocupă cu toată seriozitatea cu **chestia colonizărilor**. (...) Politica de stat și națională, precum și raporturile de traiu dau acestei chestii importanță. Abia s’ar pute stabili, că în împrejurările actuale, care este scopul mai de însemnătate al colonizărilor: național sau economic. Unitatea statului maghiar nu e amenințată serios, decât din partea unei rase străine: **această rassă este românimea. Rassa aceasta e periculoasă prin calitățile sale**. Poporul român ține morțiș la limba sa, ear’ Maghiarul este atât de ușor aplicat să vorbească în limbi străine, încât în comunele mixte și Maghiarii vorbesc românește. În întreagă Câmpie aproape până la Cluj, în căsătoriile mixte (?) poporul folosește limba română. **E fapt, că în Ardeal, între cele trei rase, limba română a devenit limbă internațională**. Poporul român atrage la sine nu numai prin voință ferm decizătoare, că nu voește a vorbi în altă limbă decât românește, ci și prin alte calități ale rasei sale. Cei-ce cunosc bine poporul român, spun multe despre obiceiurile simpatice ale acestui popor; spun, că se mulțumește cu puțin, e de natură vesel și aceste însușiri fac plăcut pe acest popor la aceia, care locuiesc cu el împreună. Românilor le-a succes a-’și face cuib de agitație națională școalele și autonomia bisericească cu cerc larg. În mâinile lor confesiunea gr.-or. a devenit religiune națională română. Din cauza liturghiei tradusă în limba română secuii gr.-cat. din Kebelszentiván Sóvárád, Sovata, San-Georgiul – țigănesc, etc au fost siliți să învețe românește și pe jumătate s’au romanisat. Dar ei folosesc spre scopuri de estindere nu numai școala și biserica, ci și terenul economic. „**Albina**” stă la pândă și dacă este de vânzare vre-o moșie maghiară, se îngrijește de cumpărători români. Se zice că „**Albina**” are în chipul acesta întabulate pe moșii 35 milioane de florini. După aceste aprecieri, în parte tendențioase, Kossuth trece la chestia de colonizare. Și el, ca toți maghiarii e de părere, să se continue colonizarea, dar’ e îngrijorat, că Maghiarii colonisați își perd ușor limba și naționalitatea și se contopesc cu poporul, ce-’i înconjoară. De aceea e de lipsă, ca coloniile să se facă în granițele

etnografice, unde maghiarismul este în atingere cu naționalitățile. Dacă aceasta nu se face așa – esclamă Kossuth – și coloniștii maghiari se vor așeza în mijlocul naționalităților, nu numai că nu atrag pe nimenea la ei, dar’ în curând își vor perde și ei naționalitatea maghiară.»

Remarcând atitudinea binevoitoare a presei rusești după procesul memorandumului, dr. Ioan Rațiu se întreba: «**Ce avem noi cu Rușii? Cine știe cum se vor grupa statele și popoarele pentru viitorul rezel?** – Pe câtă vreme suntem sclavi în țara noastră, se cuvine oare să ne entuziasmăm în contra inamicilor Maghiarilor, care pentru noi astăzi nu sunt nici mai periculoși, nici mai rău voituri. Ce va fi în viitor, asta nu e numai treaba noastră; **în contra slavismului periculos vor lupta și alte popoare la timpul său**». Dr. Ioan Rațiu își amintea și de declarația făcută delegației române - în 1861, la Viena - de ministrul-președinte austriac Schmerling: «”D-v,” – zicea premierul austriac - „**aveți mulți dușmani; sunteți neîncetat acuzați că voiți Daco – România (...)** Eu nu cred că D-voastră, ca oameni cumiți, să voiți lucruri cu neputință. **Ca să faceți Daco-România, v’ar trebui 300.000 de soldați, 100 milioane bani gata, și dispozițiunea favorabilă a Europei.** Lipsind toate acestea, astăzi nici vorbă nu poate fi despre Daco-România. Eu încă aș vrea o Germanie mare, dar astăzi nici aceasta nu se poate realiza. **Va veni, însă, un timp, când Daco-România, dacă va fi de lipsă, se va face și fără voia D-voastră”**».

După această declarație Rațiu, se întreba semnificativ: «**Cum o fi înțeles Schmerling „dacă va fi de lipsă”**».

(va urma)

**Marius HALMAGHI**

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxxix-138345.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL [www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxxix-138345.html](http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxxix-138345.html). The page header includes the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo are logos for the organizer (Provincia Sibiu), producer (MARE UNIRE SI TRIBUNISMUL), strategic partner (Județul Sibiu), and principal partner (Continental). A red navigation bar contains links for Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (XXXIX):", the author "Marius HALMAGHI", the date "23.09.2018 22:15", "126 vizualizari", and "0 comentarii". There are social sharing buttons for Facebook, Twitter, and Pinterest, and a search bar with the text "Cautare".